

היום נלמד בעזרת ה':

עירובין דף נב

משנה: מי שיצא מעירו ללכת לעיר אחרת שמערבים בה (= שאפשר ללכת אליה בשבת ע"י הנחת עירוב, שקרובה לעירו ארבעת אלפים אמה), והחזירו חברו - שאמר לו שלא כדאי ללכת כעת (= לפי שזמן חמה או צינה כעת), הוא יכול ללכת לאותה העיר בשבת, משום שאנו אומרים שלמרות שחזר מדרכו בודאי התכוון לקנות שביתה באמצע הדרך כדי שיוכל ללכת לשם בשבת, וכיון שבאותה שעה הוא הלך בדרך הרי הוא נידון כעני (= שמוותר לו לומר 'שביתתי בסוף התחום' ויסיים לו מקום הניכר שם, כדלעיל). אבל שאר בני העיר אף אם אמרו שהם קובעים שביתה בחצי הדרך אינם יכולים ללכת לשם, לפי שהם נידונים כעשירים (= שיכולים לקבוע שביתה רק ע"י פת או הילוך ברגליהם לשם), דברי רבי יהודה.

ולדעת רבי מאיר הרי זה 'חמר גמל', שכיון שלא אמר שהוא חפץ לקנות שביתה בחצי הדרך לכן אין לדעת האם התכוון לקנות שביתה בחצי הדרך או שחזר בו והתכוון לקנות שביתה בעירו, ומספק אנו מחמירים עליו שיכול ללכת רק אלפיים אמה מביתו לסוף התחום אבל אינו יכול ללכת כלל לצד השני.

גמרא: משנתנו עוסקת באדם שיש לו שני בתים וביניהם ארבעת אלפים אמה, והוא יצא בערב שבת על דעת ללכת לביתו השני ולשבות שם בשבת (ולא על דעת לקנות שביתה בחצי הדרך) והחזירו חברו, ולכן הוא נחשב ל'עני', אבל שאר בני העיר שלא יצאו לדרך בערב שבת נחשבים ל'עשיר'.

וכן למדנו בברייתא: מי שיש לו שני בתים וכו' (= כנ"ל) כיון שהחזיק בדרך קנה עירוב, כלומר כיון שהתחיל ללכת לביתו השני אף אם לא אמר 'שביתתי בסוף התחום', וחזר מדרכו, קנה עירוב באמצע הדרך. דברי רבי יהודה. רבי יוסי ברבי יהודה אומר - אפילו לא החזיק בדרך אלא רק אמר שהוא רוצה לצאת, ואמר לו חברו שלא יצא אלא שישאר ללון פה בעיר לפי שזמן חמה או צינה כעת, ואכן הוא שמע לו, בכל זאת מותר לו ללכת בשבת לביתו שבעיר השניה, לפי שהוא התכוון לקנות שביתה בחצי הדרך.

(המשך בדף הבא ↓)

(המשך מדף קודם ↑)

לדעת רבה: כולם מודים שצריך שיאמר לו חברו שישאר ללון פה כי יש צינה, ואנו אומרים שהוא חזר בו משום הצינה אבל באמת דעתו לקנות שביתה בסוף התחום, אבל אם הוא חזר בו מעצמו אפשר לומר שהוא התחרט ולא קנה שביתה שם. ומחלוקתם היא האם צריך גם 'להחזיק' בדרך (= להתחיל ללכת).

לדעת רב יוסף: כולם מודים שצריך 'להחזיק' בדרך, ומחלוקתם האם בנוסף צריך שחברו יאמר לו שישאר ללון פה.

רב יהודה בן אישתתא (= שם אדם) הביא לרב נתן בר אושעיא בערב שבת סל מלא פירות. כשרצה רב יהודה לחזור לביתו (= שהיה בתוך ארבעת אלפים אמה), הניח לו רב נתן לרדת מדרגה אחת כדי שיהיה 'מחזיק בדרך', ואמר לו שישאר ללון בביתו, ושלמחרת בבוקר יום השבת ילך לביתו (= כיון שהוא התחיל ללכת והוא רשאי לקבוע שביתה בחצי הדרך). וזה כשיטת רב יוסף אליבא דרבי יוסי ברבי יהודה. (יש אומרים שאין לגרוס את המשך דברי הגמרא - "לא כרבה ואליבא דרבי יהודה").

למדנו במשנתנו שלדעת רבי מאיר הרי זה 'חמר גמל': הגמרא מקשה שהרי רבי מאיר כבר השמיע לנו את דין 'חמר גמל' לעיל (בדף לה.)? הגמרא מתרצת שהחידוש כאן שאפילו שבודאי לא עירב שהרי לא אמר 'שביתתי שם', בכל זאת אנו מסתפקים האם התכוון לקנות שביתה בחצי הדרך או שחזר בו והתכוון לקנות שביתה בעירו.

משנה: מי שיצא מחוץ לתחום במזיד (לא לדבר מצוה) אפילו אמה אחת, לא יכנס. ולדעת רבי אליעזר אם יצא רק שתי אמות, יכנס. משום שאנו רואים כאילו הוא נמצא באמצע הד' אמות שנתנו חכמים ליוצא מחוץ לתחום, ולכן הוא יכול ללכת ב' אמות לכל צד. (וכפי שלמדנו לעיל בדף מה. שר"א סובר שיש 'הבלעת תחומין').

גמרא: נחלקו התנאים כשרגלו אחת בתוך התחום ורגלו אחת מחוץ לתחום האם מותר לו להכנס. הצד להתיר - כיון ש'למקום שרובו הוא נזקר', כלומר שכיון שרובו נמצא בתוך התחום כאילו לא יצא כלל, ומותר לו להכנס.

(המשך בדף הבא ↓)

(המשך מדף קודם ↑)

רבי אליעזר אומר שתיים יכנס שלש לא יכנס: משנתנו עוסקת שהוא יצא אמה אחת ועומד באמצע האמה השניה. ובברייתא שכתוב שאחת יכנס שתיים לא יכנס, מדובר שהוא יצא שתי אמות שלמות והוא נמצא כעת באמה השלישית. ובברייתא שכתוב שאפילו אחת לא יכנס, מדובר ב'מודד', כלומר באדם שהיה מהלך בדרך והחשיך עליו היום וקבע שביתה במקומו ויש לו אלפים אמה לכל רוח, ואם כלו האלפיים אמה שלו בריחוק אמה אחת מהעיר אסור לו להכנס לעיר. וכפי שלמדנו במשנה לקמן - ש'למודד' נתנו אלפיים אמה לכל רוח, ואם כלו האלפיים אמה שלו באמצע מערה אסור לו להלך עד סופה.

משנה וגמרא: מי שהלך בדרך והחשיך לו היום כשהוא מחוץ לתחום העיר ויש לו אלפים אמה לכל רוח, אם כלו האלפיים אמה שלו בריחוק אמה אחת מהעיר אסור לו להכנס לעיר.

ולדעת רבי שמעון אפילו אם הוא עומד בריחוק חמש עשרה אמה (= לאו דווקא) מהעיר מותר לו להכנס לעיר. לפי שהמודדים את תחומי העיר היו מניחים סימן שידעו האנשים היכן הוא סוף התחום, אבל הם לא היו מניחים את הסימן בסוף האלפיים בדיוק, משום שיש אנשים טועים שלא מכירים את הסימן והיו יוצאים מתחומי העיר וחוזרים בלי לשים לב, ולכן הם הניחו את הסימן בתוך תחום האלפיים כדי שאם מישהו יטעה ויצא מעט מן הסימן הוא לא יעבור איסור.

הדרן עלך מי שהוציאוהו

